

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2021. szeptember 2. *

„Előzetes döntéshozatal – Energia Charta Egyezmény – 26. cikk – A tagállamok közötti alkalmazhatatlanság – Választottbíróági ítélet – Bíróági felülvizsgálat – Tagállami bíróság hatásköre – Harmadik állambeli gazdasági szereplő és harmadik állam közötti jogvita – A Bíróság hatásköre – Az Energia Charta Egyezmény 1. cikkének 6. pontja – A »befektetés« fogalma”

A C-741/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a cour d’appel de Párizs (Franciaország) a Bírósághoz 2019. október 8-án érkezett, 2019. szeptember 24-i határozatával terjesztett elő

a **Moldovai Köztársaság**

és

a **Komstroy LLC**, az Energoalians jogutódja

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, R. Silva de Lapuerta elnökhelyettes, A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, L. Bay Larsen, N. Piçarra és A. Kumin tanácselnökök, T. von Danwitz, M. Safjan, D. Šváby, C. Lycourgos, P. G. Xuereb, L. S. Rossi (előadó) és I. Jarukaitis bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: M. Krausenböck tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2020. november 17-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Moldovai Köztársaság képviseletében M. Boccon Gibod, M. Ostrove, T. Naud és S. Salem avocats,

* Az eljárás nyelve: francia.

- a Komstroy LLC, az Energoalians társaság jogutódja képviselőjében A. Lazimi, S. Nadeau Seguin, B. Le Bars és R. Kaminsky avocats,
- a francia kormány képviselőjében A. Daniel, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében J. Möller és D. Klebs, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviselőjében J. Ruiz Sánchez és S. Centeno Huerta, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviselőjében G. Aiello, meghatalmazotti minőségben,
- a magyar kormány képviselőjében Fehér M. Z., meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviselőjében J. M. Hoogveld, meghatalmazotti minőségben,
- a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- a finn kormány képviselőjében H. Leppo, meghatalmazotti minőségben,
- a svéd kormány képviselőjében C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, H. Shev, H. Eklinder és R. Shahsavan Eriksson, valamint O. Simonsson és J. Lundberg, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Unió Tanácsa képviselőjében B. Driessen és A. Lo Monaco, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében R. Vidal Puig, A. Biolan, T. Maxian Rusche és O. Beynet, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. március 3-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Közösségek nevében az 1997. szeptember 23-i 98/181/EK, ESZAK, Euratom tanácsi és bizottsági határozattal (HL 1998. L 69., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 24. o.) jóváhagyott, 1994. december 17-én Lisszabonban aláírt Energia Charta Egyezmény (HL 1994. L 380., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 1. kötet, 199. o.; kihirdette: 1999. évi XXXV. törvény; a továbbiakban: ECE) 1. cikke 6. pontjának és 26. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Moldovai Köztársaság és a Komstroy LLC között egy Párizsban (Franciaország) 2013. október 25-én ítéletet hozó választottbíróóság hatásköre tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az ECE preambulumból és nyolc részből áll, amelyek között szerepel a „Fogalommeghatározások és cél” című I. rész, amely magában foglalja ezen egyezmény 1. és 2. cikkét, a „Kereskedelem” című II. rész, amely tartalmazza az említett szerződés 3–9. cikkét, a „Befektetések elősegítése és védelme” című, az egyezmény 10–17. cikkét tartalmazó III. rész, valamint az ugyanezen egyezmény 26–28. cikkét magában foglaló, „Vitarendezés” című V. rész.
- 4 Az ECE preambuluma szerint a szerződő felek különösen azzal a kívánsággal kötötték meg ezt az egyezményt, hogy „végrehajtsák az Európai Energia Charta kezdeményezésének alapkoncepcióját, vagyis azt, hogy az energetikai befektetések és az energiakereskedelem liberalizálására irányuló intézkedésekkel katalizálják a gazdasági növekedést”.
- 5 Az ECE „Fogalommeghatározások” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen Egyezmény alkalmazásában:

[...]

- 5) »Az energiaágazatban folytatott gazdasági tevékenység« az NI. mellékletben felsoroltakon kívüli energetikai anyagok és termékek feltárásával, kinyerésével, finomításával, termelésével, tárolásával, szárazföldi szállításával, átvitelével, elosztásával, kereskedelmével, forgalmazásával vagy eladásával kapcsolatos gazdasági tevékenység, vagy a több helyiség hőelosztásával kapcsolatos tevékenység.
- 6) »Befektetés« egy befektetőnek közvetlenül vagy közvetve, a tulajdonában álló vagy általa ellenőrzött bármely eszköz, beleértve a következőket:
 - a) materiális és immateriális, ingó és ingatlan javak, valamint egyéb vagyoni jogok, többek között bérlet, jelzálog, zálog;
 - b) társaság vagy üzleti vállalkozás, vagy részvények, vagy a tőkerészesedés egyéb formái egy társaságban vagy üzleti vállalkozásban, valamint egy társaság vagy üzleti vállalkozás kötelezvényei és hasonló követelése;
 - c) pénzkövetelések vagy teljesítési követelések egy befektetéshez kapcsolódó, gazdasági értéket képviselő szerződés alapján;
 - d) szellemi tulajdon;
 - e) hozam;
 - f) jogszabály, szerződés vagy kapcsolatos jogszabály alapján megadott licencia vagy engedély által biztosított jogok az energiaágazatban folytatott gazdasági tevékenység végzésére.

Az eszközök befektetési formájának változása nem érinti azok befektetés jellegét, és a »befektetés« kifejezés magában foglal minden befektetést akár létezett már, akár a kettő közül azt a későbbi időpontot követően hozták létre, hogy az Egyezmény a befektetést létrehozó befektető szerinti Szerződő Fél tekintetében, vagy azon Szerződő Fél tekintetében, amelynek területén a befektetést létrehozták, hatályba lépett (a továbbiakban: hatálybalépés napja), feltéve hogy az Egyezményt kizárólag olyan ügyekre alkalmazzák, amelyek a befektetésre a hatálybalépés napja után vonatkoznak.

A »befektetés« kiterjed az energiaágazatban folytatott gazdasági tevékenységgel kapcsolatos bármely befektetésre, valamint egy Szerződő Fél által saját területén »Charta hatékonysági projektként« megjelölt, és a Titkárságnak így bejelentett befektetésekre és befektetési kategóriákra.

7) »Befektető«:

a) egy Szerződő Fél vonatkozásában:

- i. természetes személy, aki az adott Szerződő Fél állampolgára vagy az ott alkalmazandó jognak megfelelően ott rendelkezik lakóhellyel;
- ii. társaság vagy egyéb szervezet, amelyet az adott Szerződő Fél alkalmazandó jogának megfelelően hoztak létre;

b) egy »harmadik állam« vonatkozásában olyan természetes személy, társaság vagy egyéb szervezet, aki vagy amely megfelel, értelemszerűen, a Szerződő Fél vonatkozásában az a) pontban meghatározott feltételeknek.”

6 Az ECE-nek „A befektető és a Szerződő Fél közötti viták rendezése” című 26. cikke kimondja:

„(1) A Szerződő Fél és egy másik Szerződő Fél befektetője közötti vitát, amely az előbbi Fél területén az utóbbi Fél által létesített befektetéssel kapcsolatos, és amely valamely, az előbbi Fél III. részéből származó kötelezettségének állítólagos megszegésére vonatkozik, ha lehetséges, barátságos módon rendezik.

(2) Ha ilyen vitákat nem lehet attól a naptól számítva, amelyen valamelyik fél barátságos rendezést kér, három hónapon belül az (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően rendezni, a befektető, aki a vita résztvevője, dönthet úgy, hogy azt a következőképpen rendezi:

a) a vitában részt vevő Szerződő Fél bíróságai vagy közigazgatási bíróságai elé terjeszti;

vagy

b) egy korábbi megállapodásban rögzített, hatályos vitarendezési eljárásnak megfelelően;

vagy

c) e cikk következő bekezdésének megfelelően.

(3) a) Kizárólag a b)–c) pontra is figyelemmel, az egyes Szerződő Felek feltétel nélküli hozzájárulásukat adják ahhoz, hogy a vita rendezését e cikk alapján nemzetközi választottbíróság vagy egyeztető bizottság hatáskörébe utalják.

[...]

[...]

(4) Abban az esetben, ha egy befektető a (2) bekezdés c) pontja szerint kívánja rendezni a vitát, a befektető írásbeli hozzájárulását adja, hogy a vitát a következők elé utalják:

a) i. a Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja, amelyet az 1965. március 18-án aláírásra megnyitott, az államok és más államok állampolgárai között keletkező beruházási viták rendezéséről szóló egyezmény (a továbbiakban: ICSID-Egyezmény) alapján hoztak létre, abban az esetben, ha a befektető Szerződő Fele és a vitában részt vevő Szerződő Fél mindketten tagjai az ICSID- Egyezménynek,

vagy

ii. az a) pont i. alpontjában említett Egyezmény alapján létrehozott Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központja, az eljárásoknak a Központ Titkársága általi lefolytatásához szükséges kiegészítő intézkedésekre vonatkozó szabályok (a továbbiakban kiegészítő intézkedésekre vonatkozó szabályok) szerint, amennyiben a befektető Szerződő Fele vagy a vitában részt vevő Szerződő Fél, de nem mindkettő, tagja az ICSID-Egyezménynek;

b) egyedüli választottbíró vagy az Egyesült Nemzetek Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságának [(a továbbiakban: Uncitral)] Választottbírószági Szabályzata alapján felállított *ad hoc* választottbírószág;

vagy

c) a Stockholmi Kereskedelmi Kamara Választottbírószági Intézetének választottbírószági eljárása.

[...]

(6) A (4) bekezdés alapján felállított bíróság a vitás kérdésekről ezen Egyezménnyel, továbbá a nemzetközi jog alkalmazandó szabályaival és elveivel összhangban dönt.

[...]

(8) A választottbírószági határozatok, amelyek kiterjedhetnek a kamat odaítélésére is, véglegesek, és a vita résztvevőire nézve kötelezőek. [...]"

A francia jog

7 A code de procédure civile (polgári perrendtartás) 1520. cikke szabályozza a Franciaországban hozott választottbírószági ítélet megsemmisítése iránti kereset megindításának feltételeit. A következőket írja elő:

„Megsemmisítés iránti kereset kizárólag akkor nyújtható be, ha

1° a választottbírószág tévesen állapította meg joghatóságát vagy joghatóságának hiányát; vagy

2° a választottbírószág összetétele ellentétes volt a szabályokkal; vagy

3° a választottbírószág a döntéshozatalkor nem tett eleget a számára kirótt feladatnak; vagy

4° megsértették a kontradiktórius eljárás elvét; vagy

5° az ítélet elismerése vagy végrehajtása a nemzetközi közrendbe ütközne.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 8 Több 1999-ben kötött szerződés végrehajtása során az ukrán villamosenergia-termelő Ukrenergo villamos energiát értékesített az Energoalians nevű ukrán villamosenergia-kereskedő részére, amely e villamos energiát tovább értékesítette a Brit Virgin-szigeteken bejegyzett Derimen társaságnak, mely utóbbi azt továbbértékesítette a moldáv Moldtranselectro állami vállalat számára, Moldovába történő kivitele céljából. A szállítandó villamos energia mennyiségét minden hónapban közvetlenül a Moldtranselectro és az Ukrenergo határozta meg egymás között. E villamos energiát így módon az Ukrenergo 1999-ben és 2000-ben, az 1999 májusától júliusáig tartó időszak kivételével a „DAF Incoterms 1990” feltételei szerint, azaz az Ukrajna és Moldova közötti határig, az ukrán oldalon szolgáltatatta a Moldtranselectro részére.
- 9 A Derimen teljes egészében megfizette az Energoalians részére az így vásárolt villamos energiáért járó összegeket, míg a Moldtranselectro az e villamos energia után járó összegeket csak részben fizette meg a Derimen részére.
- 10 2000. május 30-án a Derimen az Energoaliansra engedményezte az őt a Moldtranselectróval szemben megillető követelést.
- 11 A Moldtranselectro csak részben egyenlítette ki az Energoalians felé fennálló tartozását azzal, hogy rá engedményezte az őt megillető követeléseket. Az Energoalians hiába próbálta elérni a moldáv bíróságok, majd az ukrán bíróságok előtt indított eljárásokban e tartozás 16 287 185,94 amerikai dollár (USD) (hozzávetőleg 13 735 000 euró) összegű fennmaradó részének megfizetését.
- 12 Mivel az Energoalians úgy vélte, hogy a Moldovai Köztársaság e körülmények között tanúsított bizonyos magatartásai súlyosan sértik az ECE-ből eredő kötelezettségeket, kezdeményezte az ezen egyezmény 26. cikke (4) bekezdésének b) pontjában meghatározott *ad hoc* választottbíróági eljárást.
- 13 Az e jogvita rendezésére létrejött *ad hoc* választottbíróóság 2013. október 25-én Párizsban meghozott ítéletében megállapította hatáskörének fennállását, és mivel úgy ítélte meg, hogy a Moldovai Köztársaság megsértette nemzetközi jogi kötelezettségeit, ez utóbbit arra kötelezte, hogy az ECE alapján fizessen egy meghatározott összeget az Energoalians részére.
- 14 A Moldovai Köztársaság 2013. november 25-én keresetet nyújtott be ezen ítélet megsemmisítése iránt a cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság, Franciaország) előtt, amelyben a polgári perrendtartás 1520. cikkének megfelelően egy közrendi rendelkezés, vagyis az *ad hoc* választottbíróóság hatáskörére vonatkozó rendelkezés megsértésére hivatkozott.
- 15 2016. április 12-én hozott ítéletével a cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) azzal az indokkal, hogy a választottbíróóság tévesen állapította meg hatásköre fennállását, megsemmisítette az említett ítéletet. Az Energoalians és a Moldovai Köztársaság közötti jogvita ugyanis a Derimen által engedményezett olyan követelésre vonatkozott, amelynek kizárólagos tárgya villamos energia értékesítése. Márpedig az utóbbi által Moldovában teljesített vagyoni hozzájárulás hiányában az ilyen követelést nem lehetett az ECE értelmében vett „befektetésnek” tekinteni, és az e választottbíróóság hatáskörét sem alapozhatta meg.

- 16 Az Energoalians jogutódjaként eljáró Komstroy által 2014. október 6-án benyújtott felülvizsgálati kérelem alapján a Cour de cassation (semmitőszék, Franciaország) 2018. március 28-i ítéletével hatályon kívül helyezte a cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) 2016. április 12-i ítéletét azzal az indokkal, hogy e bíróság a „befektetés” fogalmát egy olyan feltétel hozzáadásával értelmezte, amelyet az ECE nem írt elő, és a felek közötti jogvitát visszautalta az eltérő összetételű fellebbviteli bíróság elé.
- 17 Az említett fellebbviteli bíróság előtt a Moldovai Köztársaság azt állítja, hogy az említett választottbíróságnak meg kellett volna állapítania hatáskörének hiányát. Először is arra hivatkozik, hogy az Energoalians által a Derimentől megszerzett követelés nem minősül az ECE 1. cikkének 6. pontjával összefüggésben értelmezett 26. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „befektetésnek”, ezért nem lehet választottbírósági eljárás tárgya, mivel ez utóbbit az ECE csak a konkrétan befektetésekre vonatkozó III. része keretében írja elő. Továbbá, még annak feltételezése esetén is, hogy e követelés a fenti rendelkezések értelmében vett befektetésnek minősülhetett, azt nem „valósíthatta volna meg” az ECE egyik szerződő felének vállalkozása, mivel a Derimen a Brit Virgin-szigeteken bejegyzett vállalkozás. Végül az említett követelés olyan villamosenergia-értékesítési ügylethez kapcsolódik, amelyet nem Moldova „területén” valósítottak meg, mivel a villamos energiát kizárólag az Ukrajnát és a Moldovai Köztársaságot elválasztó határig, az ukrán oldalon értékesítik és szállítják.
- 18 A Komstroy ezzel szemben azzal érvel, hogy az ECE 26. cikke értelmében e választottbíróság hatáskörrel rendelkezett, mivel az e cikkben a hatáskörével kapcsolatban támasztott valamennyi feltétel teljesült.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az előtte folyamatban lévő, a választottbíróság hatáskörével kapcsolatos jogvita eldöntéséhez arról kell határoznia, hogy az ECE értelmében a Moldovai Köztársaság és az Energoalians közötti jogvita befektetésre vonatkozik-e, és ha igen, akkor e befektetést az Energoalians valósította-e meg, továbbá hogy azt Moldova „területén” valósították-e meg.
- 20 E körülmények között a cour d'appel de Paris úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „[1] Úgy kell-e értelmezni az [ECE 1. cikkének 6. pontját], hogy egy villamosenergia-szolgáltatási szerződésből származó követelés, amely a befektető részéről nem járt a fogadó [államban] semmilyen vagyoni hozzájárulással, e cikk értelmében vett »befektetésnek« tekinthető?
- [2] Úgy kell-e értelmezni az [ECE 26. cikkének (1) bekezdését], hogy a szerződő államokon kívüli valamely gazdasági szereplő által létrehozott valamely követelésnek az egyik szerződő fél befektetője általi megszerzése »befektetésnek« tekinthető?
- [3] Úgy kell-e értelmezni az [ECE 26. cikkének (1) bekezdését], hogy egy befektetőt – a fogadó állam határára szállított villamos energia szolgáltatására vonatkozó szerződéséből eredően – megillető követelés egy másik szerződő fél területén létrehozott befektetésnek tekinthető anélkül, hogy e befektető az utóbbi szerződő fél területén bármilyen gazdasági tevékenységet végezne?”

A Bíróság hatásköréről

- 21 Az Európai Unió Tanácsa, a magyar, a finn és a svéd kormány, valamint a Komstroy lényegében azon a véleményen van, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a feltett kérdések megválaszolására, amennyiben az uniós jog nem alkalmazható az alapügyben szóban forgó jogvitára, mivel az e jogvitában részt vevő felek az Európai Unión kívüliek.
- 22 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikk értelmében a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak értelmezésével kapcsolatos kérdésekben.
- 23 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Tanács által az EUMSZ 217. és EUMSZ 218. cikkel összhangban kötött egyezmény az Unió tekintetében az intézményeinek egyike által elfogadott jogi aktusnak minősül, és az említett egyezmény rendelkezései az egyezmény hatálybalépésnek időpontjától kezdve az Unió jogrendjének szerves részét alkotják, tehát a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az ilyen egyezményt előzetes döntéshozatali eljárásban értelmezze (1974. április 30-i Haegeman ítélet, 181/73, EU:C:1974:41, 3–6. pont; 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 30. pont; 2017. november 22-i Aebtri ítélet, C-224/16, EU:C:2017:880, 50. pont).
- 24 Az a körülmény, hogy az érintett egyezmény olyan vegyes megállapodás, amelyet az Unió, valamint számos tagállam kötött, önmagában nem zárhatja ki a Bíróság arra vonatkozó hatáskörét, hogy a jelen ügyben határozatot hozzon.
- 25 Meg kell ugyanis állapítani, hogy az előterjesztett kérdések a „befektetésnek” az ECE értelmében vett fogalmára vonatkoznak.
- 26 Márpedig a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta az Unió a közvetlen külföldi befektetéseket illetően az EUMSZ 207. cikknek megfelelően kizárólagos hatáskörrel, a közvetlen befektetésektől eltérő befektetések tekintetében pedig megosztott hatáskörrel rendelkezik (2017. május 16-i 2/15 [Szingapúrral kötendő szabadkereskedelmi megállapodás] vélemény, EU:C:2017:376, 82., 238. és 243. pont).
- 27 E körülmények között a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az ECE értelmezésére, különösen, amint az a jelen ítélet 24. pontjában megállapításra került, előzetes döntéshozatali eljárás keretében.
- 28 Kétségtelenül igaz, hogy a Bíróság főszabály szerint nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy valamely nemzetközi megállapodást olyan jogvita keretében történő alkalmazása vonatkozásában értelmezzen, amely nem tartozik az uniós jog hatálya alá. Ez különösen így van akkor, ha az ilyen jogvita egy harmadik állam befektetője és egy másik harmadik állam között áll fenn.
- 29 Mindazonáltal, a Bíróság egyrészt megállapította, hogy ha nemzetközi egyezmény valamely rendelkezése mind az uniós jog hatálya alá tartozó, mind az e jog alá nem tartozó helyzetekre alkalmazandó lehet, az Uniónak kétségtelenül érdeke fűződik ahhoz, hogy a jövőbeni eltérő értelmezések elkerülése végett e rendelkezést egységesen értelmezzék, függetlenül azoktól a feltételektől, amelyek között e rendelkezés alkalmazandó (lásd ebben az értelemben: 1997. július 17-i Giloy ítélet, C-130/95, EU:C:1997:372, 23–28. pont; 1998. június 16-i Hermès ítélet, C-53/96, EU:C:1998:292, 32. pont; 2000. december 14-i Dior és társai ítélet, C-300/98 és C-392/98, EU:C:2000:688, 35. pont).

- 30 A jelen ítélet 26. és 27. pontjában kifejtettekre tekintettel ez a helyzet mind az ECE 1. cikkének 6. pontja, mind az ECE 26. cikkének (1) bekezdése esetében, amelyek értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság kéri.
- 31 E tekintetben különösen arra kell rámutatni, hogy e bíróság közvetlenül az uniós jog hatálya alá tartozó olyan ügyben, mint amilyen egy harmadik állambeli gazdasági szereplő és az egyik tagállam közötti jogvita, az ECE ugyanezen rendelkezéseinek értelmezéséről határozhat. Ez nemcsak – a jelen ügghöz hasonlóan – a valamely tagállam területén székhellyel rendelkező választottbíróság által hozott választottbírósági ítélet megsemmisítésére irányuló kérelem kapcsán, hanem abban az esetben is lehetséges, ha az ECE 26. cikke (2) bekezdése a) pontjának megfelelően az alperes tagállam bíróságaihoz fordulnak.
- 32 Másrészt, mindenestre meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó jogvitában részt vevő felek az ECE 26. cikke (4) bekezdése b) pontjának megfelelően úgy döntöttek, hogy e jogvitát az Uncitral Választottbírósági Szabályzata alapján felállított *ad hoc* választottbíróság elé terjesztik, és e választottbírósági szabályzatnak megfelelően elfogadták, hogy a választottbíróság székhelye Párizsban legyen.
- 33 Az említett felek által szabadon meghozott döntés azzal a következménnyel jár, hogy a francia jog mint *lex fori* az e jogban előírt feltételek és korlátok között az alapjogvitára alkalmazandóvá válik. Közelebbről, a polgári perrendtartás 1520. cikke értelmében a francia bíróságok joghatósággal rendelkeznek a Franciaországban hozott választottbírósági ítéletnek a választottbíróság hatáskörének hiánya miatt történő hatályon kívül helyezése iránt indított keresetek elbírálására. Márpedig az uniós jog valamennyi tagállamban a hatályos jog részét képezi (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 41. pont).
- 34 Következésképpen a választottbíróság székhelyének valamely tagállam – a jelen esetben Franciaország – területén történő kijelölése az uniós jognak az e tagállam területén indított eljárás céljából történő alkalmazását vonja maga után, amely jog tiszteletben tartását az eljáró bíróság köteles az EUSZ 19. cikknek megfelelően biztosítani.
- 35 Márpedig a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk által létrehozott együttműködés keretében kizárólag az alapügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az alapügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélete meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy az általa a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2020. november 24-i Openbaar Ministerie [Okirat-hamisítás] ítélet, C-510/19, EU:C:2020:953, 25. pont; 2021. április 15-i État belge [Az átadásra vonatkozó határozatnál későbbi körülmények] ítélet, C-194/19, EU:C:2021:270, 22. pont).
- 36 Igaz, hogy az 1999. június 15-i Andersson és Wåkerås-Andersson ítéletben (C-321/97, EU:C:1999:307, 28–32. pont), valamint a 2003. május 15-i Salzmann ítéletben (C-300/01, EU:C:2003:283, 66–70. pont) a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az a körülmény, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés valamely tagállami bíróságtól származik, nem elegendő az 1992. május 2-i, az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.; a továbbiakban: EGT-Megállapodás) értelmezésére vonatkozó hatáskörének igazolásához.

- 37 Az ezen ítéletek alapjául szolgáló ügyekben azonban a kérdést előterjesztő bíróságoknak az EGT-Megállapodást kellett alkalmazniuk olyan helyzetekre, amelyek nem tartoznak az uniós jogrend hatálya alá, mivel az alapügyben szóban forgó helyzettel ellentétben e helyzetek azon államok uniós csatlakozását megelőző időszakot érintették, amelyekhez e bíróságok tartoztak. Márpedig a Bíróság kifejtette, hogy az uniós jog értelmezésére vonatkozó hatásköre, amely jognak az EGT-Megállapodás szerves részét képezi, az említett jognak az új tagállamokban való alkalmazására kizárólag a csatlakozásuk időpontjától kezdődően terjed ki (lásd ebben az értelemben: 1999. június 15-i Andersson és Wåkerås-Andersson ítélet, C-321/97, EU:C:1999:307, 31. pont; 2003. május 15-i Salzmann ítélet, C-300/01, EU:C:2003:283, 69. pont).
- 38 E megfontolásokra tekintettel tehát meg kell állapítani, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 39 Első kérdésével, amelynek hatályát a jelen ítélet 13. pontjában említett ítéletet meghozó *ad hoc* választottbíróság hatáskörével kapcsolatos alapjogvita tárgyának figyelembevételével kell értékelni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az ECE 1. cikkének 6. pontját és az ECE 26. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy egy villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő, befektetéshez nem kapcsolódó olyan követelésnek az ezen egyezmény valamely szerződő felének vállalkozása általi megszerzése, amellyel valamely harmadik állam vállalkozása ugyanezen egyezmény egy másik szerződő felének állami vállalatával szemben rendelkezik, e rendelkezések értelmében „befektetésnek” minősülhet-e, jöllehet e követelés nem jár az azt megszerző fél által a fogadó szerződő fél területén teljesített vagyoni hozzájárulással.
- 40 E kérdés megválaszolásához, ahogyan azt az eljárásban részt vevő több tagállam megjegyezte, mindenekelőtt meg kell határozni, hogy az egyik szerződő fél és egy másik szerződő fél befektetője között az utóbbi által az előbbi területén megvalósított befektetés tárgyában folyamatban lévő mely jogviták terjeszthetők az ECE 26. cikke alapján választottbíróság elé.
- 41 E tekintetben pontosítani kell, hogy bár az a körülmény, hogy az alapügyben szóban forgó, az ECE 26. cikke (2) bekezdésének c) pontján alapuló jogvita egy harmadik állambeli gazdasági szereplő és egy másik harmadik állam között áll fenn, a jelen ítélet 22–38. pontjában kifejtett okokból nem zárja ki a Bíróság e kérdések megválaszolására vonatkozó hatáskörét, ebből nem vonható le az a következtetés, hogy az ECE e rendelkezése az egyik tagállam és egy másik tagállam gazdasági szereplője közötti jogvitára is alkalmazandó.
- 42 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis a nemzetközi megállapodások nem sérthetik a Szerződések által meghatározott hatásköri rendet, valamint ebből következően az uniós jogrendszer autonómiáját, amelynek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja. Ezen elvet többek között az EUMSZ 344. cikk írja elő, amely szerint a tagállamok vállalják, hogy a Szerződések értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó vitákat kizárólag a Szerződésekben előírt eljárások útján rendezik (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 43 Szintén a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az uniós jognak a tagállamok jogával és a nemzetközi joggal szembeni autonómiáját az Unió és az uniós jog alapvető – különösen az Unió alkotmányos szerkezetével és e jog jellegével kapcsolatos – jellemzői indokolják. Az uniós jogot ugyanis az a sajátosság jellemzi, hogy a Szerződések által alkotott önálló jogforrásból származik, hogy a tagállamok jogához viszonyítva elsőbbséggel bír, valamint hogy az állampolgáraikra és magukra a tagállamokra is alkalmazandó rendelkezések sora közvetlen hatállyal rendelkezik. E jellegzetességek egymással kölcsönösen összefüggő, magát az Uniót és a tagállamait viszonyosan, valamint a tagállamokat egymással összekötő elvek, szabályok és jogviszonyok strukturált hálózatát hozták létre (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. április 30-i 1/17 [EU–Kanada átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás] vélemény, EU:C:2019:341, 109. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 44 Ezen autonómia tehát abban a körülményben rejlik, hogy az Unió saját alkotmányos kerettel rendelkezik. E keretbe tartoznak többek között az EU-Szerződés és az EUM-Szerződés rendelkezései, amelyek többek között a hatáskör-átruházásra és a hatáskörmegosztásra vonatkozó szabályokat, az uniós intézmények és az uniós bírósági rendszer működési szabályait, valamint a különös területekre vonatkozó, oly módon strukturált alapvető szabályokat tartalmazzák, hogy hozzájáruljanak az EUSZ 1. cikk második bekezdésében említett integrációs folyamat megvalósításához. (lásd ebben az értelemben: 2019. április 30-i 1/17 [EU–Kanada átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás] vélemény, EU:C:2019:341, 110. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 E sajátos jellemzők és az így létrehozott jogrend autonómiája megőrzésének biztosítása érdekében a Szerződések a koherenciának és az egységességnek az uniós jog értelmezése során történő biztosítására szolgáló bírósági rendszert hoztak létre. Az EUSZ 19. cikk értelmében a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladata biztosítani e jog teljes körű alkalmazását valamennyi tagállamban, valamint a jogalanyokat e jog alapján megillető hatékony bírói jogvédelmet, mivel a Bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik az említett jog végérvényes értelmezése. E célból a fenti rendszer magában foglalja különösen az EUMSZ 267. cikkben szabályozott előzetes döntéshozatali eljárást (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 35. és 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. április 30-i 1/17 [EU–Kanada átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás] vélemény, EU:C:2019:341, 111. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 46 Ezen eljárásnak, amely az így létrehozott igazságszolgáltatási rendszer sarokkövét alkotja, a bírák közötti párbeszédnek a Bíróság és a tagállami bíróságok közötti létrehozatalával célja az uniós jog értelmezése egységességének biztosítása, így lehetővé téve az uniós jog koherenciájának, teljes érvényesülésének és autonómiájának, valamint végső soron a Szerződésekkel létrehozott jog sajátos jellegének biztosítását (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 47 A fenti megfontolások fényében kell megvizsgálni azt a kérdést, hogy az ECE 26. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján az egyik tagállam és egy másik tagállam befektetője közötti, az utóbbi által az előbbi tagállamban megvalósított befektetés tárgyában fennálló jogvita tárgyában folytatható-e az ECE 26. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján választottbírói eljárás.
- 48 E célból először is meg kell állapítani, hogy az ECE 26. cikke (6) bekezdésének megfelelően az ugyanezen cikk (4) bekezdésében említett választottbírói eljárás az ECE-vel, valamint a nemzetközi jog alkalmazandó szabályaival és elveivel összhangban határozza a vitás kérdésekről.

- 49 Márpedig, amint az a jelen ítélet 23. pontjában megállapításra került, maga az ECE uniós jogi aktus.
- 50 Ebből következik, hogy az olyan választottbírósnak, mint amelyet az ECE 26. cikkének (6) bekezdése említ, az uniós jogot értelmeznie, sőt alkalmaznia kell.
- 51 Másodsor, ezért meg kell vizsgálni, hogy az ilyen választottbírósnak az uniós bírósági rendszer része-e, és különösen, hogy az EUMSZ 267. cikk értelmében vett tagállami bíróságnak tekinthető-e. Azon körülmény okán ugyanis, hogy a tagállamok által létrehozott bíróság az uniós bírósági rendszeren belül helyezkedik el, határozatai olyan mechanizmusoknak vannak alávetve, amelyek biztosítják az Unió normáinak teljes érvényesülését (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 52 Márpedig a 2018. március 6-i Achmea ítélet (C-284/16, EU:C:2018:158, 45. pont) alapjául szolgáló ügyben szóban forgó választottbíróshoz hasonlóan az olyan *ad hoc* választottbírósnak, mint amelyet az ECE 26. cikkének (6) bekezdése említ, nem képezi a tagállam – a jelen esetben a Francia Köztársaság – bírósági rendszerének részét. Egyébiránt az ECE 26. cikke (2) bekezdésének c) pontja és (4) bekezdése létrejöttének éppen az az egyik legfontosabb oka, hogy e bíróság az ezen egyezményben részes tagállamok bíróságainak hatáskörétől eltérő hatáskörrel rendelkezik. Ez annál is inkább igaz, mivel ha az érintett választottbírósnak az említett szerződésben részes valamely szerződő fél bíróságainak egyike lenne, az ECE 26. cikke (2) bekezdésének a) pontjában említett bíróságok közé tartozna, és az ECE 26. cikke (2) bekezdésének c) pontja elveszítené hatékony érvényesülését.
- 53 Az alapeljárásban szóban forgó választottbírósnak e jellemzője miatt e bíróság semmi esetre sem minősülhet az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „tagállami” bíróságnak (lásd analógia útján: 2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 46. és 49. pont).
- 54 Harmadszor, e körülmények között még meg kell vizsgálni, hogy az ilyen bíróság által hozott választottbírósi ítélet – többek között az EUSZ 19. cikkel összhangban – valamely tagállami bíróság felülvizsgálata alá vonható-e, és e felülvizsgálat alkalmas-e az uniós jog teljes mértékű tiszteletben tartásának biztosítására, ezzel garantálva, hogy az e bíróság által esetlegesen érintett uniós jogi kérdéseket végső soron előzetes döntéshozatal keretében a Bíróság elé terjeszthessék.
- 55 Ennek kapcsán emlékeztetni kell arra, hogy az ECE 26. cikkének (8) bekezdése szerint a választottbírósi határozatok véglegesek, és a vita résztvevőire nézve kötelezőek. Ezenkívül az ECE 26. cikkének (4) bekezdése alapján az alapügyben szereplőhöz hasonló vitát többek között az Uncitral választottbírósi szabályzata alapján *ad hoc* választottbírósnak elé lehet terjeszteni, amely választottbírósnak e választottbírósi szabályzatnak megfelelően határozza meg saját eljárási szabályait.
- 56 A jelen ügyben, amint az a jelen ítélet 32. pontjában felidézésre került, az alapügyben szóban forgó jogvitában részt vevő felek az ECE 26. cikke (4) bekezdése b) pontjának megfelelően úgy döntöttek, hogy e jogvitát az Uncitral választottbírósi szabályzata alapján létrehozott *ad hoc* választottbírósnak elé terjesztik, és e választottbírósi szabályzatnak megfelelően megegyeztek, hogy a választottbírósnak székhelye Párizsban legyen, aminek folytán a francia jog vált alkalmazandóvá az említett választottbírósnak által hozott választottbírósi ítélet felülvizsgálata tárgyában a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárásra.

- 57 Az ilyen bírósági felülvizsgálatot azonban a kérdést előterjesztő bíróság csak annyiban gyakorolhatja, amennyiben az utóbbi tagállamának belső joga azt lehetővé teszi. Márpedig a polgári perrendtartás 1520. cikke csak korlátozott felülvizsgálatot ír elő, amely többek között a választottbíróság hatáskörét érinti.
- 58 A kereskedelmi választottbíráskodást illetően a Bíróság kétségtelenül úgy ítélte meg, hogy a választottbírósági eljárás hatékonyságát biztosítani kívánó követelmények igazolják azt, hogy a választottbírósági határozatok tagállami bíróságok általi felülvizsgálata korlátozott jellegű, feltéve hogy e felülvizsgálat keretében megvizsgálhatók az alapvető uniós jogi rendelkezések, és azok adott esetben a Bíróság előtti előzetes döntéshozatal tárgyát képezhetik (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 59 Ugyanakkor az olyan választottbírósági eljárás, mint amely az ECE 26. cikkében szerepel, különbözik a kereskedelmi választottbírósági eljárástól. Ugyanis, míg a második az érintett felek akaratautonómiáján, addig az első egy olyan szerződésen alapul, amellyel a tagállamok az ECE 26. cikke (3) bekezdésének a) pontjának megfelelően megegyeznek abban, hogy kivonják magukat a saját bíróságaik hatásköre, és következésképpen egy olyan bírósági jogorvoslati rendszer hatálya alól, amelynek létrehozására az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése kötelezi őket az uniós jog által szabályozott területeken (lásd ebben az értelemben: 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juízes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 34. pont), mivel a jogviták e jog alkalmazására vagy értelmezésére is kiterjedhetnek. E körülmények között az előző pontban foglalt, a kereskedelmi választottbíráskodásra vonatkozó megállapítások nem ültethetők az olyan választottbírósági eljárásra, mint amelyet az ECE 26. cikke (2) bekezdésének c) pontja említ (lásd ebben az értelemben: 2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 55. pont).
- 60 Figyelembe véve a választottbírósnak a jelen ítélet 48-59. pontjában felidézett valamennyi jellemzőjét, meg kell állapítani, hogy amennyiben az ECE 26. cikkének azon rendelkezései, amelyek lehetővé teszik, hogy ilyen bíróságra bizzák a jogvita megoldását, alkalmazhatók az egyik tagállam befektetője és egy másik tagállam közötti jogvitára, ez azt jelenti, hogy az Unió és az ezen egyezményben részes tagállamok az ECE megkötésével az ilyen vita rendezésére irányuló olyan mechanizmust hoztak létre, amely kizárhatja, hogy e jogvitát – noha az uniós jog értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozik – e jog teljes érvényesülését biztosító módon döntsék el (lásd analógia útján: 2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 56. pont).
- 61 Kétségtelen, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az olyan nemzetközi megállapodás, amely rendelkezik saját rendelkezéseinek értelmezésére hivatott bíróság létrehozásáról, és amelynek határozatai kötik az intézményeket, beleértve az Európai Unió Bíróságát is, főszabály szerint nem összeegyeztethetetlen az uniós joggal. Az Uniónak a nemzetközi kapcsolatok terén fennálló és nemzetközi megállapodások megkötésére vonatkozó hatásköre szükségszerűen magában hordozza annak lehetőségét, hogy az ilyen megállapodások rendelkezéseinek értelmezése és alkalmazása tekintetében alávesse magát az e megállapodások alapján létrehozott vagy kijelölt bíróságnak, feltéve ha az Unió és az uniós jogrend autonómiáját tiszteletben tartják (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 62 Az Unió nemzetközi kapcsolatok terén fennálló hatáskörének gyakorlása azonban nem terjedhet addig, hogy lehetővé tegye olyan rendelkezés nemzetközi megállapodásban való előírását, amely szerint az egyik tagállam befektetője és egy másik tagállam közötti, az uniós jogra vonatkozó jogvita oly módon vonható ki az uniós igazságszolgáltatási rendszer alól, amely nem biztosítja e jog teljes érvényesülését.
- 63 Az ilyen lehetőség ugyanis, amint azt a Bíróság a 2018. március 6-i Achmea ítélet (C-284/16, EU:C:2018:158, 58. pont) alapjául szolgáló ügyben kimondta, és amint arra a főtanácsnok az indítványának 83. pontjában lényegében rámutatott, megkérdőjelezhetné a Szerződések által létrehozott jog autonómiájának és sajátos jellegének megőrzését, amit különösen az EUMSZ 267. cikkben előírt előzetes döntéshozatali eljárás biztosít.
- 64 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy azon nemzetközi megállapodás multilaterális jellege ellenére, amelynek az részét képezi, az olyan rendelkezés, mint az ECE 26. cikke valójában két szerződő fél közötti kétoldalú kapcsolatoknak a 2018. március 6-i Achmea ítélet (C-284/16, EU:C:2018:158, 58. pont) alapjául szolgáló ügyben szóban forgó kétoldalú beruházási szerződés rendelkezéséhez hasonló módon történő szabályozására irányul.
- 65 Ebből következik, hogy bár az ECE előírhatja a tagállamok számára, hogy tartsák tiszteletben azokat a választottbírói mechanizmusokat, amelyeket az ezen egyezményben szintén részes harmadik államok befektetőivel fennálló kapcsolataik tekintetében, az utóbbiak által az említett tagállamokban megvalósított befektetéseket illetően ír elő, az uniós jog autonómiájának és sajátos jellegének megőrzésével ellentétes az, hogy az ECE a tagállamokra egymás közötti kapcsolataikban ugyanilyen kötelezettségeket rőjon.
- 66 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy az ECE 26. cikke (2) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazható az egyik tagállam és egy másik tagállam befektetője között az utóbbi által az első tagállamban megvalósított befektetéssel kapcsolatban felmerült jogvitákra.
- 67 Ezt követően meg kell állapítani, hogy az ECE 1. cikke 6. pontjának első bekezdése értelmében a „befektetés” fogalma „egy befektetőnek közvetlenül vagy közvetve, a tulajdonában álló vagy általa ellenőrzött bármely eszköz[re]” terjed ki, amely magában foglalja az e rendelkezés a)–f) pontjában említett elemek egyikét. Egyébiránt az ECE 1. cikke 6. pontjának harmadik bekezdése többek között pontosítja, hogy a „befektetés” kifejezés „kiterjed az energiaágazatban folytatott gazdasági tevékenységgel kapcsolatos bármely befektetésre”. Ebből következik, hogy e rendelkezés első bekezdése magát a „befektetés” fogalmát határozza meg, míg az említett rendelkezés harmadik bekezdése pontosítja, hogy nem tartozik az első bekezdésben megadott meghatározásnak megfelelő valamennyi befektetés az ECE hatálya alá, mivel ez utóbbi hatálya kizárólag az energiaágazatban folytatott gazdasági tevékenységhez kapcsolódó befektetésekre terjed ki.
- 68 Ennélfogva először azt kell megvizsgálni, hogy a villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő követelés a „befektetésnek” az ECE 1. cikke 6. pontjának első bekezdése szerinti fogalma alá tartozik-e, majd igenlő válasz esetén azt kell megvizsgálni, hogy az ilyen befektetés e rendelkezés harmadik bekezdése értelmében véve az energiaágazatban folytatott gazdasági tevékenységhez kapcsolódik-e.

- 69 A „befektetésnek” az ECE 1. cikke 6. pontjának első bekezdésében szereplő fogalmát illetően meg kell állapítani, hogy e fogalmat két együttes feltétel jellemzi. Annak először is a befektetőnek közvetlenül vagy közvetve, a tulajdonában álló vagy általa ellenőrzött eszköznek kell lennie, másodsor pedig ezek eszköznek legalább az e rendelkezés a)–f) pontjában említett elemek legalább egyikét magában kell foglalnia.
- 70 Az első feltételt illetően meg kell állapítani, hogy az a jelen ügyben teljesül. A villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő követelés ugyanis egy befektető közvetlen tulajdonában álló eszköznek minősül, azzal a pontosítással, hogy az ECE 1. cikkének 7. pontjában meghatározott és többek között az ECE 26. cikkének (1) bekezdésében használt „befektető” kifejezés az olyan szerződő felek tekintetében, mint Ukrajna, többek között az e szerződő fél területén alkalmazandó jogszabályoknak megfelelően megszervezett bármely vállalkozást jelöli. Következésképpen a Komstroyt olyan befektetőnek kell tekinteni, amelynek villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő követelés formáját öltő eszköz áll a közvetlen tulajdonában. E tekintetben pontosítani kell, hogy az a tény, hogy a Komstroy az ECE szerződő felein kívüli harmadik állam vállalkozásának követelését szerezte meg, nem kérdőjelezheti meg az ECE értelmében vett „befektetői” jogállását, mivel – amint arra a főtanácsnok az indítványának 138. pontjában rámutatott – befektetést az ECE 1. cikkének 7. pontja értelmében a ECE szerződő felein kívüli harmadik állambeli gazdasági szereplő is létrehozhat.
- 71 A második feltételt illetően meg kell állapítani, hogy a villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő követelés *a priori* mind az ECE 1. cikke 6. pontja első bekezdése c) pontjának, mind pedig az ECE 1. cikke 6. pontja első bekezdése f) pontjának hatálya alá tartozhat.
- 72 Elsőként az ECE 1. cikke 6. pontja első bekezdésének f) alpontját illetően, a „befektetés” fogalma e rendelkezés értelmében magában foglalja a „szerződés [...] alapján [...] biztosított jogok[at] az energiaágazatban folytatott gazdasági tevékenység végzésére”. Márpedig a követelés „szerződés [...] alapján [...] biztosított jog[nak]” tekinthető. Ugyanakkor, amint azt a főtanácsnok az indítványának az 122. pontjában lényegében megállapította, az egyszerű villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő követelés önmagában nem tekinthető az energiaágazatban folytatott gazdasági tevékenység végzése céljából biztosított jognak.
- 73 Másodsor, ami az ECE 1. cikke 6. pontja első bekezdésének c) alpontját illeti, e rendelkezés pontosítja, hogy a „befektetés” fogalma magában foglal „pénzkövetelések[et] vagy teljesítési követelések[et] egy befektetéshez kapcsolódó, gazdasági értéket képviselő szerződés alapján”. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő követelés tekinthető-e az ilyen követelésekhez hasonlóknak.
- 74 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó követelés pénzbeli, mivel az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az pénzkövetelésnek minősül, és számszerű értéke 16 287 185,94 USD, amint az a jelen ítélet 11. pontjában említésre került.
- 75 Másodsor, e követelés egy szerződésből, azaz a Moldtranselectro és a Derimen között létrejött villamosenergia-szolgáltatási szerződésből ered, amely gazdasági értékkel rendelkezik, mivel e szolgáltatás nyújtásában pénzüsszeg megfizetése ellenében állapodtak meg.
- 76 Harmadsor azt kell még meghatározni, hogy az említett követelés befektetéssel kapcsolatos szerződésből ered-e.

- 77 E tekintetben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból semmi nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a Moldtranselectro és a Derimen között létrejött villamosenergia-szolgáltatási szerződés bármilyen más művelethez kapcsolódna, függetlenül attól, hogy az befektetésnek minősül-e, vagy sem.
- 78 A Moldtranselectro és a Derimen közötti szerződéses jogviszony ugyanis csak a villamosenergia-szolgáltatásra vonatkozott, mivel a villamos energiát más ukrán gazdasági szereplők állítják elő, amelyek azt kizárólag a Derimen részére értékesítik.
- 79 Ennek keretében meg kell állapítani, hogy egy egyszerű szolgáltatási szerződés olyan kereskedelmi ügylet, amely önmagában nem minősülhet az ECE 1. cikkének 6. pontja értelmében vett „befektetésnek”, függetlenül attól a kérdéstől, hogy szükséges-e vagyoni hozzájárulás ahhoz, hogy egy adott ügylet befektetésnek minősüljön.
- 80 E rendelkezés bármely más értelmezése megfosztaná hatékony érvényesülésétől az ECE által az ezen egyezmény II. részében szabályozott kereskedelem és a III. részében szabályozott befektetések között alkalmazott egyértelmű különbségtételt.
- 81 Márpedig az ilyen különbségtétel tükrözi az ECE-nek a preambulumból következő célját, amely arra irányul, hogy „az energetikai befektetések és az energiakereskedelem liberalizálására irányuló intézkedésekkel katalizálják a gazdasági növekedést”. Az intézkedések e két kategóriája tükröződik ezen egyezmény szerkezetében, amely egyrészt a befektetéseket, másrészt a kereskedelmet szabályozza.
- 82 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az ECE 26. cikke az ezen egyezmény III. részéből eredő, a beruházások előmozdításával és védelmével kapcsolatos kötelezettségek feltételezett megsértésével kapcsolatos jogvitákra alkalmazandó, nem pedig az említett egyezmény kereskedelemre vonatkozó II. része alapján fennálló jogvitákra. E különbségtétel a külföldi befektetők védelmét szolgáló különös szabályok fennállásának egyik fő okát tükrözi, amely abban a körülményben rejlik, hogy a befektetési ügyletek a források külföldre telepítését vonják maguk után, amelyek forrásokat jogvita esetén általában nem lehet könnyen hazatelepíteni.
- 83 A jelen ügyben a Bíróság tudomására hozott egyetlen körülmény sem teszi lehetővé annak kizárását, hogy a Moldtranselectro részére történő villamosenergia-szolgáltatást a Derimen átirányíthatta volna, és más gazdasági szereplőknek ajánlhatta volna fel, annál is inkább, mivel e villamos energia termelése azon megrendelésektől függött, amelyeket a Moldtranselectro közvetlenül az Ukrenergo részére adott, miközben ez utóbbi az említett villamos energiát az Energoalians részére értékesítette, amely azt a továbbértékesítette a Derimen részére. E körülmények között a Derimen felfüggeszthette vagy csökkenthette volna a Moldtranselectro részére történő villamosenergia-szolgáltatást anélkül, hogy ez forrásainak Moldovába történő telepítését vonta volna maga után.
- 84 Mivel az alapügyben szóban forgó követelés nem minősül az ECE 1. cikke 6. pontjának első bekezdése értelmében vett „befektetésnek”, nem szükséges megvizsgálni, hogy az e rendelkezés harmadik bekezdésében szereplő és a jelen ítélet 67. és 68. pontjában említett feltétel teljesül-e.
- 85 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az ECE 1. cikkének 6. pontját és 26. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő, befektetéshez nem kapcsolódó olyan követelésnek az ezen egyezmény valamely szerződő felének vállalkozása általi megszerzése,

amellyel valamely harmadik állam vállalkozása ugyanezen egyezmény egy másik szerződő felének állami vállalatával szemben rendelkezik, e rendelkezések értelmében nem minősül „befektetésnek”.

A második és harmadik kérdésről

- 86 Az előterjesztett első kérdésre adott válaszra tekintettel a második és harmadik kérdésre nem kell válaszolni.

A költségekről

- 87 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az 1994. december 17-én Lisszabonban aláírt, az Európai Unió nevében az 1997. szeptember 23-i 98/181/EK, ESZAK, Euratom tanácsi és bizottsági határozattal jóváhagyott Energia Charta Egyezményről szóló szerződés 1. cikkének 6. pontját és 26. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy villamosenergia-szolgáltatási szerződésből eredő, befektetéshez nem kapcsolódó olyan követelésnek az ezen egyezmény valamely szerződő felének vállalkozása általi megszerzése, amellyel valamely harmadik állam vállalkozása ugyanezen egyezmény egy másik szerződő felének állami vállalatával szemben rendelkezik, e rendelkezések értelmében nem minősül „befektetésnek”.

Aláírások